เฉิน ซงหลิง และ
ดร. เพ็ญพิสุทธิ์ สีกาแก้ว

ภาษาและการสื่อสารถือเป็นปัจจัยสำคัญของความร่วมมือระหว่างจีนและกลุ่มประเทศในแถบเส้นทางตามยุทธศาสตร์ BRI เพราะภาษาคือพลังอำนาจละมุน (Soft Power) อย่างหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ความร่วมมือตามกรอบยุทธศาสตร์บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความรู้ความเข้าใจในภาษาต่างประเทศไม่เพียงแต่จะช่วยผลักดันให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เกิดผลสำฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรม แต่ยังทำให้ประชาชนทั้งสองฝ่ายมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของกันและกันมากขึ้น การพัฒนาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางภาษาจึงมีความสำคัญมาก ดังจะเห็นได้จากปัจจุบันที่จีนพัฒนาการศึกษาด้านภาษาในรูปแบบคู่ขนาน กล่าวคือการสอนภาษาจีนให้กับกลุ่มประเทศในแถบเส้นทาง ขณะเดียวกันจีนก็พัฒนาบุคลากรสำหรับเรียนรู้ภาษาของกลุ่มประเทศดังกล่าว ซึ่งรวมถึงการพัฒนาบุคลากรที่รู้และเชี่ยวชาญภาษาไทยด้วย

ก่อนหน้าที่จีนจะดำเนินการยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบ หนึ่งเส้นทาง” ในช่วงศตวรรษที่ 20 สถาบันการศึกษาในประเทศจีนบางแห่งก็เปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย เช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่ง (ค.ศ. 1946) วิทยาลัยภาษาต่างประเทศ PLA ลั่วหยาง (ค.ศ. 1956) มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี (ค.ศ. 1964) มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง (ค.ศ. 1970) มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน (ค.ศ. 1993) และมหาวิทยาลัยกวางสี (ค.ศ. 1997) ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าว ประเทศจีนเน้นพัฒนาบุคลากรด้านภาษาไทยสำหรับภารกิจทางการทหาร การทูต และการศึกษาวิจัยเป็นหลัก แต่หลังจากจีนเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี ค.ศ. 2001 ก็เริ่มเปิดหลักสูตร

ภาษาไทยในหลากหลายสถาบัน โดยเน้นพัฒนาบุคลากรสำหรับภารกิจทางการทูต การข่าว และการค้า เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ

ในปีค.ศ. 2015 จีนได้ประกาศ วิสัยทัศน์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมกันสร้างแถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม" และ "เส้นทางสายไหมทางทะเลศตวรรษที่ 21 (Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-century Maritime Silk Road) กำหนดวางตำแหน่งมณฑลต่าง ๆ ของจีนให้สอดคล้องต่อการผลักดันยุทธศาสตร์มากขึ้น มณฑลยูนนานและมณฑลกวางสีจึงกลายเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญภาษาอาเซียน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือการพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย

ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2008 คณะกรรมาธิการมณฑลยูนนานและรัฐบาลมณฑลยูนนานได้มีประกาศว่าด้วยการปฏิรูปเชิงลึกในระบบการศึกษาระดับสูง (ประกาศมณฑลยูนนานฉบับที่ 17/2008) โดยผลักดันให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ จัดวิชาภาษาและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียนและเอเชียใต้ให้กับนักเรียนและนักศึกษาตามความเหมาะสม เพื่อสร้างบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาที่ 3 สำหรับรองรับการขับเคลื่อนโครงการนำร่องและส่งเสริมให้บุคลากรเหล่านี้ใช้พื้นฐานทางด้านภาษาในการต่อยอดการเรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ อันจะทำให้บุคลากรดังกล่าวนำความรู้มาใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งการทูต เศรษฐกิจ การสื่อสาร สื่อสารมวลชน การศึกษา การท่องเที่ยว และภารกิจอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ นโยบายดังกล่าวเน้นย้ำความสำคัญของบทบาทสถาบันการศึกษาระดับมณฑลในการพัฒนาบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโดยเสนอให้เพิ่มวิชาภาษาอาเซียนในภาควิชาอื่น ๆ และในปี ค.ศ. 2021 สำนักงานศึกษาธิการประจำมณฑลยูนนาน ได้ลงรายละเอียดในการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับประกาศฯ โดยแบ่งรูปแบบของบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาออกเป็น (1) แบบชำนาญการ (2) แบบประยุกต์ (3) แบบควบรวม และ (4) แบบสมัยใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของเนื้องานในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ดียิ่งขึ้น

ถัดมาในเดือนกันยายนปีค.ศ. 2010 สำนักงานศึกษาธิการประจำมณฑลกวางสีได้ออกประกาศเรื่อง แผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาและการบริการในมณฑลกวางสี (ระหว่างปี 2010-2012) ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาในโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจรอบอ่าวเป่ยปู้ (Pan Beibu-Gulf Economic Cooperation) โดยให้บูรณาการการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลสมัยใหม่ การขนส่ง การเงินและการบัญชี กฎหมาย งานแสดงสินค้า การท่องเที่ยว และการสื่อสาธารณะ กับภาควิชาภาษาต่างประเทศเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะภาษาของกลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ เพื่อพัฒนาบุคลากรคุณภาพที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงกับสายงานและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาโครงการความร่วมมือทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นด้านอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง ท่าเรือ การก่อสร้าง การท่องเที่ยว และการระดมทุนขนาดใหญ่

นโยบายด้านการศึกษาภาษาที่ 3 ของจีนไม่จำกัดเพียงแต่ในระดับสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น แต่ยังกระจายไปสู่การศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและมีแนวโน้มที่จะผลักดันให้ขยายไปสู่ระดับมัธยมศึกษาในอนาคต ดังจะเห็นได้จากประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยมาตรฐานสาขาวิชาภาษาศาสตร์ระดับมัธยมปลาย (ประกาศฉบับปี ค.ศ. 2017 แก้ไขในปี ค.ศ. 2020) ได้ระบุให้นำภาษาที่ 3 อาทิ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมนี ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสเปน เข้าในหลักสูตรการเรียนการสอนระดับมัธยมปลายอย่างเป็นทางการ ซึ่งในอนาคตก็มีแนวโน้มที่ภาษาไทยจะเข้าไปเป็นหนึ่งในภาษาที่ 3 ในหลักสูตรการเรียนการสอนด้วย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ BRI เพราะภูมิศาสตร์ที่ตั้งอยู่ใจกลางภูมิภาคอาเซียน และยังมีข้อได้เปรียบจากการดำเนินยุทธศาสตร์ “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งมีความสอดคล้องและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ BRI ในหลากหลายมิติ อันจะทำให้ทั้งประเทศไทยและประเทศจีนมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต จากข้อได้เปรียบข้างต้นทำให้ความต้องการบุคลากรผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยในประเทศจีนจะยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นโอกาสอันดีในการสร้างความร่วมมือทางด้านการผลิตกำลังคนที่รู้ทั้งภาษาไทยและความรู้พื้นฐานทางด้านวิชาชีพระหว่างไทยและจีนในอนาคตข้างหน้าอีกด้วย

ผู้แต่ง

เฉิน ซงหลิง และดร. เพ็ญพิสุทธิ์ สีกาแก้ว

วิทยาลัยนานาชาติจีน (Chinese International College)

สายงานวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม (RDI)

1 มีนาคม 2565

Credit Picture: Xinhua

เอกสารอ้างอิง

- จรัสศรี จิรภาส. (2562). “ศึกษาไทย” และ “ไทยศึกษา” ในประเทศจีน. Journal of Language and Culture 38(2). 95-118
- เฉิน เหว่ย. (2016). “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระกว่างภาษาและพลังอำนาจละมุน”. Journal of Yunshan University (Philosophy and Social Science Edition) 17(2). 42-43
- กรมสามัญศึกษามณฑลยูนนาน, กรมการคลังมณฑลยูนนาน, สำนักงานกิจการต่างประเทศของรัฐบาลประชาชนยูนนาน, สาธารณรัฐประชาชนจีน. (2012). “แนวทางที่พัฒนาบุคลกรผู้เชี่ยวชัญด้านภาษาที่ 3 ของสถานบันอุดมศึกษาในมณฑลยูนนาน ฉบับที่ 3, 2012, หยุนเจียวเกา”. 3-5
- รัฐบาลประชาชนเขตปกครองตนเองกวางสีจ้วง, สาธารณรัฐประชาชนจีน. （2010） . “ประกาศการออกแผนปฏิบัติการการพัฒนาใหม่สำหรับบริการการศึกษาของเขตปกครองตนเองกวางสีจ้วง ฉบับที่ 37, 2010, กุ้ยเจิ้นฟา”. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2564, จาก http://www.gxzf.gov.cn/html//zfwj/zzqrmzfwj_34845/t1508981.shtml
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2019). “การเพิ่มวิชาเอกให้สถาบันอาชีวศึกษา”. สืบค้นเมื่อ 11 พฤษศจิกายน 2564, จากhttp://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/s271/201906/t20190626_387802.html
- คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศและกระทรวงพาณิชย์สาธรณรัฐประชาชนจีน. (2015) วิสัยทัศน์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมกันสร้างแถบเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม” และ “เส้นทางสายไหมทางทะเลศตวรรษที่ 21 . สืบค้นเมื่อ 01 ธันวาคม 2564, จาก
- https://baike.baidu.com/item/%E6%8E%A8%E5%8A%A8%E5%85%B1%E5%BB%BA%E4%B8%9D%E7%BB%B8%E4%B9%8B%E8%B7%AF%E7%BB%8F%E6%B5%8E%E5%B8%A6%E5%92%8C21%E4%B8%96%E7%BA%AA%E6%B5%B7%E4%B8%8A%E4%B8%9D%E7%BB%B8%E4%B9%8B%E8%B7%AF%E7%9A%84%E6%84%BF%E6%99%AF%E4%B8%8E%E8%A1%8C%E5%8A%A8